

ABONAMENTUL:  
Pe un an . . . 24 Cor.  
Pe o jum. de an 12 „  
Pe trei luni . . . 6 „  
Pentru România şi  
străinătate:  
Pe un an . . . 40 lei.  
Pe o jum. de an 20 „

TELEFON N. 226.

# GAZETA TRANSILVÂNIEI.

ZIAR POLITIC NAȚIONAL.

REDAȚIA  
ȘI ADMINISTRAȚIA  
Târgul Inului Nr. 30

INSERATELE  
se primesc la admini-  
strație. Prețul după tarif  
și învolanș.

Manuscrisele nu se în-  
napoiază.

## In pragul anului ce vine.

Trecem peste un an istoric. Anul 1913 a fost însemnat cu numărul cel mai fatal, dar în fața lui noi ne simțim îndemnați să ne închinăm.

Am suferit multe, am fost cercați de mânia lui Dumnezeu în multe locuri, mai ales noi Românii din Ardeal, dar din mijlocul acestor suferințe ne ridicăm cu toții mai mândri și mai înalțați, mai încrezuți în forțele noastre ca ori când.

Cristos se ridică deasupra întregii omeniri în momentul, când i-se pune pe frunte o ununa de spini și i-se spune: ecece homo!

Noi neamul românesc răsărim din mijlocul anului fatal 1913 cu fruntea înconunată cu lauri. E un an de glorie pentru noi.

În acest an a reinviat în plinătatea sa cea mai strălucită aceea ce de mult îngropaserăm: *cea mai sublimă conștiință de neam.*

Acea armată română, care astăvară purta în avântul său, cu care trecea Dunărea, sufletul neamului românesc de pretutindeni, a făcut să renască conștiința adormită a unității de neam.

Acea întâmpinare, pe care li-o trimiteam astăvară dorobanților români: *Cu bine mergeți, dragii mei, și să veniți cu bine!* a zguduit toate sufletele românești, a deșteptat din somn pe toți cei adormiți și pe orizontul vieții românismului s-a desenat cu litere de foc adevărul: „în acest semn vei învinge” ca cel mai sublim simbol al idealului ce avem.

Binecuvântat fie anul ce trece. El trece de formă, dar va rămâne viu în istoria noastră, el va însemna cea mai strălucită

pagină a acestei istorii. Pe fruntea lui va fi vecinic scris: *Pacea dela București.*

Anul 1913 a desgropat lumii o forță păraginită, ignorată: *forța neamului românesc.*

Și astăzi această forță a creat o astfel de încredere în noi înșine, încât ni-se pare că nici-o altă putere nu mai poate opri mersul repentin al completei noastre emancipări naționale.

Simțim, că vom trăi ca neam. Și acest sentiment ni-l nutrește cu atâta putere nemărginită încredere în noi, dobândită în cursul anului 1913.

Pesimismul, care ne spulberase orice ideal a dispărut cu desăvârșire. Lășitatea care ne chinuia, astăzi nu mai este. Un dor de luptă, o vajnică pornire de muncă, un optimism dator de forțe noi, viguroase ne agită sufletul.

*Pacea* cu orice preț, pe care ni-o oferă adversarii nu ne mai ademenește. Pentru un blid de linte nu ne vine să ne vindem. Nu ne lasă conștiința. Nu ne lasă neastăpărul, care ne frământă piepturile.

Un presimț curios, un val ademenitor ne cercă inimile. Totul ce ne înconjoară ne îndeamnă la luptă. Și un glas adânc tainic, parcă D-zeu însuși ne spune: *Veți învinge!*

Trebuie să învingem, căci noi nu facem decât să împlinim voința lui Dumnezeu, să ne conformăm legilor firii, să ne mântuim viața, să împlinim porunca supremă a naturii, care nu îngăduie pieirea nici-unui firicel de iarbă necum a unui neam.

Astfel ne aflăm în pragul anului ce vine.

Renăsuți, plini de încredere întâmpinăm anul 1914 cu cuvintele lui Mircea cel Bătrân:

„De-o fi una, de-o fi alta :  
ce e scris și pentru noi,  
Bucuroși le-om duce toate :  
de o pace, de-i război.”

În această firească conștiință ne întâlnim cu toții. Intemeiați pe această desăvârșită solidaritate de forțe stăm neclintii în fața oricăror vijelii, cari s'ar abate asupra noastră. Și suntem siguri că mânia lor se va sparge de țaria rezistenței noastre.

**Camera.** Eri în 12 l. c. s-a ținut cea dintâi ședință a camerei după vacanțele de Crăciun. După unele formalități, s-a pus la ordinea zilei proiectul legii de presă. A vorbit un singur deputat din opoziție Bakonyi Samu, care a atacat vehement proiectul. Ședința s-a terminat aseară la orele 7.

Contele Apponyi a prezentat o interpelație în chestia tratativilor cu România.

Înainte de începerea ședinței s-a petrecut următoarea scenă hazlie, ca aluzie la pactul româno-maghiar :

Deputatul Sümegi intrând în sala de ședință, află numai pe ministrul Balogh, care era cufundat în cetire.

Sümegi strigă românește:  
— *Seițească domnu Balogh.*  
Balogh a tresărit, a privit un moment în jur, apoi a continuat cu cetitul.

**Situația politică în România.** Din București li se scrie cu data de ieri :

Din cauza răcelei, de care suferă Maj. Sa Regele, numirea noului guvern liberal întârzie. Din informațiuni din sursă guvernamentală rezultă, că până ieri seara prim-ministrul Maiorescu n-a prezentat Suvveranului dimisia guvernului. D-l Brătianu va fi primit în audiență deasemenea deabia astăzi, astfel că constituirea noului cabinet liberal, ivindu-se și unele pedeci în sânul liberalilor, se va amâna până după anul nou.

## Cugetări de anul nou.

De Dr. Valer Moldovan.

Un optimism sănătos pe care-l cultiv cu îngrijire fiindcă mi-a făcut bune slujbe în multe clipe de descordare sufletească, mă ferește de boala așa numitului *romantism istoric*, care numai *cele trecute* le vede în colorii luminoase pe când în prezent nu găsește nimic bun și mângâitor.

De data asta însă, când stăm în pragul unui an nou, și închidem nervoși ușa în urma anului fatal și plin de grele încercări, gândul mă poartă fără voe prin trecut căutând un razim și o încurajare într-o pagină mai senină a istoriei noastre, decât cea pe care tocmai am încheiat-o cu sfârșitul anului 1913.

Înainte de asta cu 53 de ani, tocmai în ziua de Anul nou, s'au întrunit pe o vreme grea de iarnă, înfruntând greutatea unei comunicațiuni mai primitive ca cea de azi, peste 160 de frunți români din toate părțile Transilvaniei în *cea dintâi conferință națională* care s'a ținut în Sibiu în zilele 1/13—4/16 Ianuarie 1861.

Conferența asta prezidată de cei doi mari arhivi ai Românilor Alexandru St. Șulău și Andrei Șaguna va rămânea pe vecl un document nu numai despre *maturitatea politică*, ci și despre *solidaritatea frățească* a neamului nostru. Mai ales acesteia din urmă i-s'a dat expresiune sărbătorească stă în vorbirile prezidenților cât mai văroși în hotărârile conferenței. Citez la întâmplare din declarațiile de mare greutate ce s'au făcut în această conferință :

Metropolitul Suluțiu în frumoasa sa vorbire de deschidere a zis între altele: „Neamicii națiunii noastre, totdeauna până acum, cu îndoiți și cu mai puternici foi au suflat în focul cel arzător — și mai tare de fărâcierea națiunii noastre mistuitor — al fanatismului religios, al desprinderii națiunii noastre în confesiuni diverse, care au dorit ca să fie vecinic ca și al vestalelor, ca numai ei singuri prin ei să se lumineze și să se încălzescă”. Dar :

„Românul deși durere cam târziu și cu mare pagubă a întregii națiuni acum s'a deșteptat, s'a trezit din letargia sa și a cunoscut păcatul său și acum cu tot sufletul crede, că deși în cele religioase, în cari are de-a face numai cu Dumnezeu, soartea sau inimicii (că Dumnezeu cu bună seamă nu) au vrut să fie tăiați în două confesiuni, ei (Românii) totuși sunt o carne, sunt un trup un sânge, o națiune română, de

carea tocmai religionea ne poruncește să ne lipim cu toată inima, cu cugete unite și cu unite inimii și să ne slăim o o ferici și a o sprijini cu toate umilile noastre puteri.

Iar în punctul 5 al hotărârilor conferenței se zice :

„Adunarea națională, înviefetă de cuvintele prezidenților ei, că *toți Românii fără deosebire de confesiune sunt frați de același sânge, și că deosebirea de confesiune nu-i mai poate despărți pe unii de alții în cauza națională politică română, trece la protocol solemnă declarare că au risicit are să fie acel Român, care va mai încerca să strice aceasta legătură frățească.*”

Multe semne ne arată că am ajuns la o *răspântie* a politicii noastre.

Se poate, că anul ce vine să ne aducă o oarecare ușurare a sorții noastre îngăduindu ne o dezvoltare mai accelerată și mai desăvârșită a multelor energii fie politice, fie culturale-economice, cari până azi parte s-au fărâmiat parte au rămas în stare latentă.

Se poate însă, că și anul ce vine și cel ce vor urma după el, vor fi tot așa de vitregi ca și cei ce au trecut.

Lupte și suferințe poate să ne fie încă multă vreme partea noastră de moștenire. De o fi una de-o fi alta un lucru e mai presus de orice discuție că soartea noastră atâră în mare parte și dela *vrednicia* noastră.

Acel celebru „*prin noi înșine*” al lui Jorga cântărește singur cât un car întreg de cărți pline de înțelepciuni politice.

Aceste trei cuvinte alcătuiesc un întreg program și un puternic imbold spre o muncă tot mai inteligentă, tot mai sistematică înfruptată în sprogurile noastre.

Dar ca munca această colectivă să fie într-adevăr binefăcătoare și bogată în roade, trebuie să fie sprijinită de unele principii, să poată avea dogme, în fața cărora nu se admite discuție și interpretare ci numai supunere necoerționată. Una dintre cele dintâi dogme ale vieții noastre publice e: *Unitatea noastră națională.*

Toate luptele și jertfele aduse în trecut au ținut și ținesc și azi: *recunoașterea* și din partea puterilor de stat a acestei *unități naționale.*

Întreaga muncă pe toate terenele vieții noastre publice în mare parte chiar și pe cel bisericesc, ținând într-a *întări și înmulți toate forțele și bunurile* noastre *cur-ț naționale.*

Toate *nădejdele* noastre în spre mai bine sunt îndreptate în spre *fericirea colectivității naționale ca atare* și în

## Inviere.

O, zeii mei căzura fulgerați,  
Olimpul lor e plin acum de tine:  
Ori-unde eată ochii n'istorați  
Răsună astăzi cântece divine.

Pe unde dorul meu netrăses  
Cu lacrimi de foc stropise locul,  
Prieten, ochii tăi în cale 'mi ies  
Și mâna ta îmi samând norocul.

Și unde primul vis s'a prăbușit,  
Se 'nalță azi din marmoră altare,  
Și gura ce blestemul a rostit  
Ți-aduce fie cântec de 'nchinare.

Se 'ntunecă o lume 'n jurul meu  
Cu teama ei, cu-adâncul ei de ură,  
Prin albași mână nouă, Dumnezeu  
M'întinde sfânta cminecatură.

De toate, ce frumoase le-am crezut,  
Fug ochii mei c'a fost o rătăcire,—  
Când tu trăești, pe mâna cea de lut  
Mai poate fi a doua strălucire?

Mai poate noaptea negrele stații  
În sufletul uitit să le strecoare,  
Când ochii tăi spre mine cad vii  
Și soarele în pieptul meu răsare?...

I. U. Sericu.

## Scrisori din Paris.

—29 Decembrie 1913.

— »Reînțoarcerea» Giocondel —  
Extensiunea Parisului  
Trei morți iluștrii: Fournière,  
Pugno, Fragsson.

În ziua de 23 August 1911 eram la Milan, când vânzătorii de ziare prin strigătele lor prelungite anunțau dispariția din muzeul Louvrului a celebrei pânze a lui Leonardo da Vinci.

Durerea pe care a manifestat-o în acel timp întreaga lume artistică, în Italia a luat proporțiile unui doliu național. În Milano, patria lui Leonardo da Vinci, ziarele și revistele au publicat articole, semnate de cei mai de seamă artiști, în cari se plângea pierderea Moniei L'isa del Giocondo, iar în fața monumentului marelui pictor Leonardo da Vinci din piața vestitului teatru »Scala» o mulțime enormă de oameni a defilat ore întregi —

Cercetările poliției și justiției franceze fură zadarnice.

După doi ani trecuți în seara de 12 Decembrie 1913 vânzătorii de ziare alergau pe strășile Parisului strigând »La Joconde est retrouvée». — Ziarele fură smulse din mâinile vânzătorilor și palatele marelor ziare fură asaltate de o mulțime de curioși cari doreau o reconfirmare imediată.

A doua zi ziarele publicau o boğăție de amănunte relative la împrejurările în cari s'a comis furtul și la autenticitatea celebrei pânze a lui Leonardo da Vinci. —

Gioconda fusese furată de un lucrător Perrugia, pe când lucra în interiorul muzeului. —

»Am vrut să răsbun țara mea de jafurile artistice ale lui Napoleon» a declarat Perrugia. — Acest motiv patriotic nu poate ascunde că suntem în fața unui furt de drept comun, cu toate că în Italia mari maestri ai barocului au oferit serviciile lor profesionale lui Perrugia.

Gioconda n'a fost adusă de către Napoleon în urma campaniei sale în Italia, ei a fost cumpărată de regele Franței Francisc I. dela însuși Leonardo da Vinci. Secole de-a rândul a figurat în galeriile regilor Franței și secole de-a rândul a privit cu același surâs de sfinx.

Când regalitatea a fost abolită, toate bunurile coroanei revenind națiunii, Gioconda împreună cu celelalte picturi și opere de artă a fost expusă la Louvre.

Motivul patriotic mărturisit de Perrugia mai trebuie dat la o parte având în vedere prețul pe care-l ceruse anticarul din Florența pentru remiterea Giocondel.

Dacă este adevărat deasemenea că Napoleon a sduș multe capodopere de artă din Italia, după restaurarea Bourbonilor în Franța, o comisiune de artiști italieni a venit la Paris și a primit cea mai mare parte din acele tablouri.

În fine Gioconda a revenit.

În ziua de 1 și 2 Ianuarie a fost expusă la Școala de bele-arte unde n-a putut fi văzută decât plătind 5

lei, în beneficiul unei societăți italiene de binefacere.

La Roma, Florența și Milano, unde a fost expusă câte-va zile, o mulțime enormă și entuziasată a alergat pentru a o vedea.

La Paris, însă, dacă în primele zile cât a fost expusă la școala de Belle Arte, n-a atras multă lume, a treia zi, când a revenit la Louvre, în același loc de unde fusese furată, peste o sută de mii de oameni au defilat înaintea Giocondel, al cărui trist suris va continua să chinulască pe mulți oameni cași până acum.

••

Mărirea Parisului a fost unul din planurile lui Napoleon I.

Ei voia să facă din Paris un oraș imens, colosal, cum să nu fie altul în întreaga lume. Răsboaiele însă l-au împiedicat. Totuși Parisul a continuat să se mărească an după an și dela 3370 hectare cât avea la începutul secolului trecut, azi cuprinde 7802 hectare. În a doua jumătate a secolului XIX, și mai ales în timpul celui de al doilea Imperiu, municipalitatea Parisului a urmărit și realizat în largă măsură înfrumusețarea orașului prin creșterea de bulevarde, avenuri, pleje și parcuri. Însă opera secolului trecut nu mai corespunde nevoilor actuale, Parisul care azi are același întindere ca acum 60 ani, se sufoacă în centura forturilor. Deaceia se agită în cercurile municipale și guvernamentale întinderea Parisului dincolo de centura fortificațiilor.

Prevăzând această extensiune pre-

fectul departamentului Seinei, a întocmit un remarcabil proiect, după care Parisul va trebui să se întindă până la limitele departamentului, devenind cel mai mare oraș, adevăratul centru mondial.

Prin proiectul d-lui Delanney se urmărește pe deoparte a se decongestiona Parisul prin mărirea raiei sale spre vastele întinșiri libere, iar pe de altă dându-se o soluție problemei »spațiilor libere» preparând lărgirea marilor artere de comunicație, și creându-se la porțile actuale ale Parisului largi explanade și parcuri, întrucât Parisul este foarte sărac în grădine particulare.

••

În cele dintâi zile ale noului an catolic, lumea artistică și științifică a Parisului a purtat doliu după trei dintre cei mai deseamă reprezentanți ai săi.

Unul din cei mai iubii artiști ai Parisului, *Fragsson*, un maestru al cântecului, care prin arta sa se făcuse cunoscut în lumea întreagă și câștigase, deși în vârstă numai de 30 ani, peste 2 milioane, a fost ucis de tatăl său într'un moment de nebușie.

Inmormântarea lui Fragsson, care a avut o moarte atât de tragică, s'a făcut în mijlocul a zece mii de oameni în afară de marea familie a artiștilor, toți parizieni cari fuseseră încântați de glasul maestrului al lui Fragsson, venită pentru a-i oferi flori pentru ultima oară.

*Raoul Pugno*, cel mai iubit și mai



numai indirect și ca o urmare a acestora ne gândim și la fericirea slugarițelor și ai neamului.

Am făcut înadins paranteza aceasta pentru că la lumina acestor adevăruri să cercetăm cu toată obiectivitatea oare desvoltarea și organizarea neamului nostru în jumătatea de veac din urmă *fiut-a seamă de aceste principii sau ne-am abătut dela ele* fie din vina noastră, fie în urma forței împrejurărilor?

Pentru că, eu unul, în concludul conferenței naționale din 1861 nu văd numai o declarație platonice asupra necesității solidarității naționale, nici un fel de înțelegere poetică de felul cunoscutelor strofe: «unde-i unul nui putere etc.

Părintșii și conducătorii neamului din 1861 au spus ceva mai mult.

Ei au voit să enunțe, să se ridice la valoare de dogmă, *dându-i și sancțiunea religioasă a afuriseniei — principiu, că întreaga organizare politică, culturală și economică a neamului nostru are să se facă pe bază națională și nu confesională*.

În fața acestui principiu puterea de stat a opus și opune și azi teoria sa, care nu recunoaște individualității naționale, nici organizare națională, ci numai confesională.

Acești împrejurări avem să atribuim, că înaintășii noștri au fost nevoiți ca un însemnat teritor al vieții culturale a neamului, *școala* să o organizeze pe bază confesională punându-o sub aripile ocrotitoare ale bisericii.

Pe toate celelalte terene ale vieții noastre publice însă am reușit ca să ducem la biruință principiu național.

Ce-i partidul național decât organizația politică a neamului?

Iar „Asociațiunea” și celelalte societăți culturale sunt chemate să desăvârșască organizația națională pe terenul cultural.

Băncile și cooperativele noastre unite sub aripile „Solidariției” au menirea să înfăptuiească organizarea și emanciparea noastră economică (ținând seamă deosemeni de principiu atotcuvârșitor al naționalității).

Abateri dela acest principiu din fericire nu sunt multe.

Pe terenul economic se observă un fel de grupare a capitalului pe bază confesională, având intelecților tendința ca venitele băncilor în fruntea cărora stau să ajutoreze în linia primă așezăminte confesionale interesate mai deaproape.

Cât timp însă lucrul acesta nu se face pe față, sub etichetă confesională, și nici nu încearcă nime să grupeze mai multe sau toate băncile într-o uniune cu mască pronunțată confesională, nu avem de zis nimic.

Să grăim însă ca tendința asta să rămână izolată și să nu se molipsească de ea celelalte așezăminte ale noastre.

Mai ales în localități unde locuiesc împreună uniți și neuniți să nu se tolereze înfrînșarea de reuniuni cu timbru confesional.

E o crimă în potriva hotărării conferenței din 1861 ori-ce încercare de-a grupa meseriașii sau femeile unui oraș, sat sau ținut în reuniuni confesionale și nu naționale.

popular dintre pianștii francezi a murit la Moscova în urma unei operații.

Pugno nu era numai cel mai virtuos și seducător pianist francez, ci și un compozitor din cel mai remarcabil. Operele sale s'au cântat pe scena teatrelui *Opéra Comique*.

*Eugène Iourmîère*, a fost unul din sociologii cei mai de seamă și ale cărui lucrări se impuseră nu numai în Franța. Originar dintr-o familie foarte săracă de proleții și el însuși fiind mai întâi lucrător bijutier, s'a putut ridica până la cea mai înaltă cultură.

Fournière a fost unul din luptătorii pentru democrație și progres, fiind unul din fruntașii militanți ai partidului muncitoresc din Franța.

A fost fondatorul revistei socialiste împreună cu Benoit Malon, iar după moartea acestuia a continuat s'o conducă singur. A fost câteva timp deputatul muncitorilor departamentului unde se născuse, dar tot timpul ultimilor ani, departe de militantismul zilnic, Fournière s'a consacrat studiilor sociologice, filozofice și de istorie socială.

Umilul prole'ar născut într-o colibă țărănească, ajuns prin propria sale eforturi la cea mai înaltă cultură, fără să fi avut vre o diplomă sau dovadă oficială, ocupa de ani de zile catedra de istoria muncii la școala Politehnică și școala de arte și meserii și era unul din conducătorii școlii de înalte studii sociale.

Correspondent.

De câte ori patimi omenești, ambiții nesatisfăcute ne-ar face să uităm pe un moment de acest suprem principiu al tuturor acțiunilor noastre, să ne aducem aminte de blăstemul părinților noștri întărit și prin graiul și pe-cetea arhierilor în conferența națională din 1/13 Ian. 1861.

Și să nu uităm că blăstemul acesta ne urmărește în întreagă viața și în momentul când îl vom călca, ori-ce trudă a noastră va fi zadarnică.

De blăstemul acesta nu scăpăm decât în momentul când desăvârșim mormântului ni-se va da deslegarea din urmă. În această frumoasă și frumoasă rugăciune se dă cu drept individul deslegarea „*de sub blăstemul sdu, al părinților, sau al arhierilor*”.

Pentru sufletul individului deslegarea asta e mântuitoare.

Cine va deslega însă de sub blăstem neamul întreg, care a suferit și suferă pe urma muncii noastre potrivnice voinții fruntașilor și arhierilor din conferența națională de acum 53 de ani?

**Pericolul slav și tratativele româno-maghiare.** Chestia tratativelor de pace româno maghiare este în zilele aceste tema de predilecție a ziarelor, cu deosebire însă a ziarelor maghiare opoziționale. Ziarele guvernamentale sunt mai precaute și nu se lansează în combinații fantastice de-al de *Pesti Hirlop*.

De remarcat este un articol recent al ziarului „*Pester Lloyd*” în care se zice între altele, că nimeni nu poate să știe încă unde a ajuns contele Tisza în tratativele cu Românii, însă se poate spune de pe acum cu siguranță, că contele Tisza nu va face nimic ce ar periclită unitatea statului național maghiar. *Evenimentele din Balcani, zice „P. L.”, ne-au apropiat de pericolul strivirii tuturor popoarelor neslave prin cercul de fier al slavismului.* Acest sentiment îl au probabil și Românii, atât Românii din regat cât și conștenții noștri de limbă română. Asigurarea existenței lor naționale ei trebuie să și-o caute prin apropierea de noi.

„*Vossische Zeitung*” publică scrisoarea unui politician ungur despre tratativele româno-maghiare.

Contele Tisza — spune politicianul urgur — are destulă pricepere să restabilească armonia între români și maghiari. În România populația își dă foarte bine seama ce poate aștepta din partea Rusiei, care o amenință deoptrivă ca și pe noi, cu slavizarea.

## 1913.

Paris, 29 Dec. 1913.

Anul care s'a terminat va ocupa un loc însemnat în istoria contemporană. Anul 1913 a fost martor al evenimentelor tragice și sângeroase din peninsula balcanică, cari au adus prăbușirea imperiului turcesc.

Războiul început în Septembrie 1912 s'a desfășurat repede: Kirklise, Lule-Burgas, Kumanovo, Ceatalgea! Strânși sub zidurile Constantinopolului Turcii, cari zadarnic imploraseră Europa fură siliți a cere pace. În Ianuarie 1913 două conferințe erau reunite la Londra, una a delegațiilor balcanice, alta a ambasadorilor marilor puteri. După lungi deliberări Turcii învinși și fără putință de a lupta cu succes contra aliaților, cedară la toate cererile aliaților, inclusiv Adrianopolul cu mormintele sfinte ale sultanilor.

În acest timp când delegații turci țesăeau la Londra preliminările păcii, după cari imperiul turcesc se reducea în Europa numai la posesiunea Constantinopolului și câte va sute de kilometri pătrați între Enos-Midia, Enver-Bey printr-o revoluție de stradă aducea la putere pe junii turci, cari n'au mai acceptat protocolul dela Londra și războiul a reînceput. Soarta armelor a fost tot de partea aliaților. Adrianopolul a căzut și Turcii abia au mai putut salva Constantinopolul. În Mei se încheie pacea definitivă între Turci și aliați. Dar războiul nu se termină. Bulgarii pe de-o parte, și Sârbi și Grecii pe de alta nu se înțeleseră asupra noulor frontiere despărțitoare, și foști creștini aliați se războiră cu același înverșunare ca și în primul război. Între timp intervenind și România care aruncă peste Dunăre aproape 500.000 de soldați, Bulgaria fu învinșă și nevoită să accepte în August pacea dela București, care a restabilit pacea în Balcani.

Care este acum bilanțul balcanic? Turcii au văzut prăbușindu-se imperiul, care odinioară se întindea falnic până sub porțile Vienei. Cu sultanul Soliman Magnificul dominarea otomană atinge apogeu și de atunci secol după secol începe a pierde din faima și puterea din trecut. În a doua jumătate a secolului XIX și începutul sec. XX Turcia abia mai flințează pe harta Europei, grație neînțelegerilor de împărțire dintre marile puteri. Naționalitățile creștine cari suferiseră jugul secular al turcilor în acest timp rup ori-ce legătură cu sublima Poarta și cel din urmă act al liberării acestor popoare creștine de sub Turci a fost războiul balcanic.

Dar Turcia a pierdut în acest timp nu numai țările creștine pe cari le subjugase secole de-a rândul, ci chiar provinciile turcești din imperiul său asiatic și african. — Marile State ale Europei, în numele dreptului celui mai tare, pentru nevoi de expansiune economică și-au anexat pur și simplu părți din imperiul otoman. Astfel Anglia, Egiptul, Italia, Tripolitania. Azi după războiul balcanic abia mai posedă în Europa Adrianopolul și Constantinopolul, până-n ziua când Rusia va găsi momentul nimerit pentru a și anexa Constantinopolul, îndeplinind testamentul lui Petru cel Mare.

Turcia africană este pierdută pentru totdeauna, iar în Turcia asiatică prin construcțiile de căi ferate, marile state și în special Germania a câpătat un rol important.

Serbia poate să fie încântată de rezultatul războiului balcanic.

Deși n'a putut obține un drum la mare — atât de dorit de comerțul sârbesc — și-a văzut teritoriul și numărul locuitorilor îndoindu-se. Succesul mare îl datorește celui ce al doilea război prin încorporarea Macedoniei, unde majoritatea populației este bulgară. Privirile Sârbilor continuă însă să fie îndreptate spre Bosnia și Herțegovina, spre frații lor.

Grecia și-a văzut deasemenea realizat unul din vechile visuri: anexarea Cretei și a teritoriilor grecești din afară de vechile limite ale regatului.

Bulgaria este singura țară care a încheiat criza balcanică printr'un bilanț tragic. Îmbătățită de primele succese contra Turciei, care avea o armată foarte rău condusă și nehrănită, a crezut că va cuceri Bizanțul și va realiza planurile imperialiștilor bulgari. Urmărind cucerirea Traciei turcești, a Adrianopolului și Constantinopolului a uitat de Macedonia bulgară, a cărei liberare de sub jugul turcilor o pronisese poporului când a declarat războiul. — Înfrântă în al doilea război balcanic Bulgaria n'a dobândit în urma păcii dela București decât un litoral de 60 kilometri la marea Egee și o mică parte din Tracia, Macedonia fiind împărțită între greci și sârbi.

Războiul care s'a desfășurat în Balcani în anul trecut a provocat o încordare a relațiilor dintre Austria și Rusia. Ambele state mobilizaseră și o ciocnire între cele două colosuri părea iminentă. Acest război ar fi fost semnalul războiului general între tripla înțelegere și tripla alianță. Conducătorii marilor state Europene au avut destulă înțelegere pentru a împiedeca acest măcel mondial, care ar fi fost un dezastru al culturii apusului.

Dacă n'a fost războiul general, toate statele Europei s-au încarmat și au marș contingențele armatelor lor. Germania și-a pregătit pentru a avea oricând în timp de pace 800.000 de soldați bine echipați. Franța a răspuns la această amenințare a Germaniei, și a reintrodus serviciul de trei ani în armată.

Nu mai Engiltera, care continuânduși totuși înarmările, a protestat prin glasul miniștrilor săi contra cheltuielilor militarismului, care exterminăză poporul și a propus, ca odinioară țarul Rușilor, Nicolae II limitarea înarmărilor.

Situația generală în Europa continuă a fi turburată. Rivalitatea dintre Rusia și Germania relativ la influența lor la Constantinopol și Asia minoră, devine din ce în ce mai amenințătoare.

Alegerea de către Turcia a unui general german, cărui i-a oferit comanda-mentul militar al Constantinopolului și sarcina de a reorganiza armata turcească, a încordat și mai mult această rivalitate.

Pe de altă parte autogonismul dintre Anglia și Germania pentru prioritatea economiei mondiale n'a încetat de a fi o continuă amenințare pentru pacea Europei. Deasupra Europei atarnă sabia lui Damocles, agățată numai de un fir de ață. Anul 1914 primește o funestă moștenire.

Al. Negrea.

### Momente mai însemnate din criza balcanică.

Anul 1913 găsește pe delegații Turciei și ai statelor balcanice întrunți la Londra. Tratatul de pace s'au împotmolit. Puterile mari recomandă Turciei să cedeze Adrianopolul aliaților și să încredințeze regularea chestiunii insulelor egeice Marilor Puteri. Divanul Turciei se arată dispus să accepte această notă. Hotărârea divanului este semnalul unei lovituri de stat la Constantinopol. Enverbey pătrunde în fruntea unei cete de ofițeri și soldați turci (23 Ianuarie) în sala consiliului de miniștri. Marele vizir Kiamilpașa împreună cu membrii guvernului se retrag. Ministrul de război Nazimpașa e uis în înălțimăia produsă.

Mare vizir e numit Mahmut-Sefket. Din noul guvern iaese parte și ministrul aromân Bașaria.

Lovitura de stat pune capăt tratativelor de pace. În 30 Ian. n. la 7 seara aliații denunță armistițiul, iar în noaptea de 3 Februarie n. se reiau ostilitățile la Adrianopol, Gallipoli și de-alungul liniei Ceatalgea.

Urmează din nou săptămâni de tratative și de lupte. În luna Martie cade Adrianopolul. În operațiunile din Tracia urmează o pauză. Murtenegru continuă însă cu asediul orașului Scutari, fapt care amenință cu izbucnirea unor complicațiuni europene, deoarece acest oraș e destinat de Puterile mari, dar cu deosebire de Austro-Ungaria și Italia pentru viitorul Albaniei independente. În Aprilie cade Scutari. Urmează din nou momente agitate. În cele din urmă Muntenegrenii cedează, iar Puterile mari ocupă orașul Scutari pentru a-l încorpora principatului albanez.

Intrarea se ivesc în Turcia din nou proșemnele unei revoluții. Mahmud-Sefket cade ucis. Nun ai prezența de spirit a comitetului Turcilor tineri salvează situația.

Între aliați devin neînțelegerile în jurul împărțirii prăzii de război tot mai evidente. La sfârșitul lunii Iunie războiul între aliați este în curs, deși Bulgaria n-a declarat războiul. România, care la Londra și Petersburg nu și-a putut valida cererile sale, mobilizează. În ziua de 20 Iunie v. (3 Iulie) apare ordinul de mobilizare al armatei române.

Evenimentele, ce urmează ne sunt încă în proaspătă memorie. Elanul armatei române mobilizate, pătrunderea ei în Bulgaria au stabilit renumele și marea importanță a armatei române. Operațiunile ei strălucite și fructifere au pus capăt războiului fratricid. La 30 Iulie n. are loc la București prima ședință a delegațiilor pentru pace. După 11 zile de tratative se ține la București în 10 Aug. n. ședința solemnă, în care se semnează pacea între aliați.

În timpul acesta Turcii recuceresc Adrianopolul. Urmează câteva zile de noi agitații. În cele din urmă se încheie pacea între Turcia și Bulgaria, cedând Bulgarii Turcilor Adrianopolul. Între greci și Turci la intervenția directă a României, se încheie pacea la Atena.

Anul trecut a lăsat nerezolvate chestia principatului albanez și cea a insulelor egeice.

### Alte evenimente externe.

În 6 Ianuarie s'a reînnoit tripla alianță. În 17 Ianuarie Franța alege pe noul ei president în persoana lui Raymond Poincaré.

În fruntea Statelor Unite ajunge ca president democratul Wilson.

În Martie cade ucis în Salonic regele George al Greciei. Rege al Greciei e proclamat moștenitorul Constantin.

Camera norvegiană acordă în 12 Iunie dreptul de vot și femeilor.

În 20 Oct. republica chineză își alege de president definitiv pe Ioanșikkaj.

Rusia serboază aniversarea de 300 ani a dinastiei Romanov, iar Germania jubilează de 25 ani domnie a împăratului Wilhelm.

## Din istoricul anului.

— *Evenimentele principale petrecute în anul 1913.*

### I n t e r n e .

Januarie.

— Ziarele maghiare cer înființarea unui vicariat gr. cat. maghiar în Ardeal.

— În țară se fac diferite manifestații contra proiectului electoral al lui Lukács.

— Dr. Albrecht Wirth publică în „*Leipziger N. Nachrichten*” un elogios articol asupra Românilor intitulat „Die Rumänen”.

— Dr. St. C. Pop în numele deputaților români prezintă în cameră proiectul de lege al sufragiului universal.

— Ministrul Zichy depune pe biroul camerei două proiecte de lege privitoare la regularea salarilor învățătorilor.

— Camera alege o comisie specială de 40 de deputați pentru discutarea proiectului electoral al guvernului.

— Întrunirea congresului social-democrat, în Bpesta. Se condamnă proiectul electoral al guvernului și se decide proclamarea grevei generale.

— Ziarului „*L'Independance Belge*” li s'a retras debitul postal în Ungaria, din cauză că a criticat sistemul oligarhic ungar.

— În Săcuime s'a instituit vicariatul maghiar al episcopiei de Hajdudorogh.

— A apărut regulamentul gardei parlamentare.

Februarie.

— Procesul „*Românului*”, pentru un articol contra episcopiei de Hajdudorogh. Redactorul Halmăczian osândit la 1 lună închisoare și 100 cor. amendă în bani.

— Conferința alegătorilor detaiați din cercul Sasca montană a candidat de deputat pe Dr. I. Maniu. Comitetul național a aprobat candidarea. Candidatul guvernului e Korkán Péter.

— Dr. Iuliu Maniu nu poate primi candidatura. Mandatul se ofere lui Dr. Aurel Vlad.

— Dr. St. C. Pop a rostit un discurs în cameră la proiectul izlaurilor comunităților urbane și ale composesorilor.

— Comitetul central al partidului social-democrat amână greva generală pe timp nedeterminat.

— Deputatul V. Damian rostește un discurs la proiectul pentru întregirea salariilor învățătorilor.

— Desbaterea în cameră a proiectului electoral al guvernului.

— Dr. St. C. Pop ține o vorbire în cameră contra acestui proiect.

Marție.

— Dr. Teodor Kihali propune în cameră luarea în discuție a proiectului de lege pentru înființarea și proiectul se votează.

— Conducerea partidului național român din Caraș-Severin a adresat alegătorilor din cercul Sasca un apel în care le recomandă alegerea candidatului național Dr. Aurel Vlad.

— Dr. Aurel Vlad își face turneul electoral în cercul dela Sasca.

— Dr. T. M. Hali face declarații în „*Budapester Tageblatt*” asupra valorii de pace cu guvernul.

— La alegerea de la Sasca a eșit ales deputat Korkán, candidatul guvernului, față de Aurel Vlad.

— Lupta Românilor în congregația comitatului Arad.

— Metrop. Meșianu și episcopul Cristea au făcut o vizită noului ministru Iankovich, și i-au adus la cunoștință prin memoriu gravaminele Românilor gr. or. pe terenul bisericesc-școlar.

— Lupta Românilor în congregația din Alud.

— Episcopul Radu a conferit cu prim-ministrul Lukács în chestia gravaminei române bisericesti-școlare.

— Emanuil Ungurean înființează o fundațiune de 372 mil cor. la consistoriul gr. or. din Arad, în favoarea școlilor populare române.

— Vicarul episcopiei de Hajdudorogh, Iatzevici a fost huiduit de poporul gr. cat. român în Moftinul-mic.

Aprilie.

— Preotul Murășanu și mai mulți țărani români din Moftinul-mic au fost arestați pentru agitații contra episcopiei de Hajdudorogh.

— Curtea cu jurați din Oradea-mare a condamnat pe țaranul Dimitrie Casimir și pe redactorul C. Savu dela „*Românul*” la câte 4 luni temniță de stat și 300 cor. amendă pentru un articol publicat în „*Românul*”.

— Tribunalul din Turda a condamnat pe preotul O. Gherman din Hădărău la 3 luni temniță de stat și



100 cor., amendă, pentru o predică în care ar fi agitat contra episcopiei de Hajdudorog.

— Cererea parohiei gr. cat. române din Mofinu-mic adresată cancelariei M. Sale pentru a fi eliberat din închisoare preotul Murășanu și soții, a fost respinsă.

— Dr. Teodor Mihali și soția Eleftera fac o fundațiune de 4000 cor., în favoarea fundațiunii ziaristilor români.

— Legea electorală e sancționată de M. Sa.

— Deschiderea sinoadelor bisericesti în Sibiu, Arad și Caransebeș.

— Clubul politic al partidului naț. a ținut o conferință în Budepesta. S'a discutat situația politică și s'a hotărât intreruperea tratativelor cu guvernul.

— Dep. Dr. St. C. Pop face în cadrul unei vorbiri, o interpelație în cameră în chestia abuzurilor dela alegerea din Sasca.

— Ministrul Iankovich depune în cameră proiectul de lege referitor la episcopia de Hajdudorog.

Malu.

— Lupta Românilor în congregația comitatului Caraș-Severin. Se relevă abuzurile dela alegerea din Sasca.

— În Viena s'a serbat aniversarea zilei de 3/15 Maiu 1848.

— Consiliul de miniștri a designat de episcop al diecezel de Hajdudorog pe arhimandritul din Zemplin, Miklosy István.

— Lupta Românilor în congregația comitatului Turda-Arieș.

— Anton Mocsonyi de Foen a dăruit fondului ziaristilor români 10 mil cor.

— Procesul lui Lukács contra lui Désy. Désy achitat.

— În congregația județului Hunedoarei membrii români au sprijinit o mișcare de nelcredere în guvern. În numele Românilor a vorbit Dr. Aurel Vlad.

— Procuratura reg. din Sătmăr continuă cu cercetările în chestia »agitărilor» contra episcopiei de Hajdudorog.

— În urma achitării lui Désy, cabinetul în frunte cu Lukács, a demisionat.

— Numirea lui Tisza de prim-ministru al Ungariei. Tisza și-a constituit cabinetul.

— În cercurile politice se susține, că în programul lui Tisza e luată și chestiunea regulării raporturilor de naționalitate.

— Tisza își ține expozeul în cameră. Dep. Dr. T. Mihali dă expresiune nelcrederei față de noul guvern, fiind continuarea guvernului lui Lukács.

Iunie.

— Dr. St. C. Pop vorbește în cameră la proiectul pentru salarizarea conducătoarelor școlilor froebeliene, cerând între altele ca băieții să fie instruiți în limba lor maternă, apoi combate proiectele despre înființarea episcopiei de Hajdudorog și despre cvenenalele preoților.

— Congresul Reuniunilor femeilor române în Brașov. Se decide înființarea »Uniunii femeilor române» și înființarea unei orfelinat române.

— În camera austriacă deputatul român din Bucovina, Simionovici a pus pe tapet chestiunea românilor din Ungaria și a înfăptuit procedeele guvernului ungare față de Români.

— În camera magnatilor episcopul Hossu excepționează proiectul pentru înființarea episcopiei de Hajdudorog fiindcă la episcopie s'au anexat și parohii române. Cere desfacerea acestora de la noua episcopie.

— Fruntașii români din cercul Diciosănmărtin (comit. Târnavel-mici) au făcut un apel către alegătorii români din cercul D. Sănmărtin, ca față de alegerile parțiale de la 28 Iunie, se observe pasivitate.

— Lupta energetică a prelaților noștri Victor Mihaly, Ioan Papp și Dr. M. Cristea în camera magnatilor contra dispozițiilor proiectului pentru adăsurile de cvincenalii ale preoților români.

— În cercul D. S. Mărtinului a fost ales deputat ministrul de interne Sándor Iános. Români n-au luat parte la alegere.

Iulie.

— Contele Tisza e ales de cetățean de onoare al Caransebeșului. În numele Românilor a ridicat protest adv. Dr. Labonju.

— Procurorul Dr. Fakó și judele de instrucție Dr. Morvay au făcut investigație în Someș Dob., căutând a afla numele celor ce au fost aleși la A.-Iulia în comisiunea de 70.

— Clericaii slovaci au lăsat din partidul național slovac și au întemeiat un nou partid, al clericailor.

— »Bud. Hir.» și alte ziare agită din nou pentru înființarea unei episcopii gr. or. maghiare.

— Revista din Viena »Die Wage» publică un articol, în care cu provo care la schimbările din Balcani, zice că a sosit timpul pentru rezolvirea chestiunii naționalităților din Ungaria.

August.

— Primul congres al învățătorilor români din Ungaria, convocat la Cluj, a fost interzis de ministrul cultelor.

— Partidul național slovac și-a publicat programul nou politic. Programul are 18 puncte, cu cuprins democratic și radical.

— În Văcelele s'a ținut congresul saculesc. Intre altele s'a pretins maghiarizarea tuturor școlilor naționaliste.

— Din prilejul expoziției »Reuniunii agricole ardelen» la Cluj, latifundiarul unguri au avut o intrunire, în care s'au luat hotărâri pentru apărarea maghiarimii ardelen pe teren economic. Au răsunat atsecuri aspre contra Românilor.

— În Arad s'a sărbătorit cu mari solemnități școala română de fete.

Septembrie.

— Adunarea generală a Asociațiunii la Orăștie, cu frun case serbări.

— Procesul »Foil Poporului» la curtea cu jurați din Cluj. Redactorul N. Bratu osândit la 8 luni temniță de stat și 100 cor. amendă în bani.

— »Libertății» din Orăștie i s'a intentat proces de presă pentru doi articoli, scriși în chestia episcopiei de Hajdudorog.

— În congregația comitatului Făgăraș la propunerea comitetului permanent de a se vota încrederea lui Tisza, Dr. Șeneha în numele Românilor propune ca obiectul să se ia dela ordinea zilei.

— Lupta energetică a membrilor români din consiliul comunal al Brașovului în chestia tricolorului național, care a fost confiscat de către poliția din Brașov de la nește elevi excursioniști din România.

— Stindardul tricolor arborat pe autombobilul lui Tache Ionescu, care trecea prin Ungaria, a fost confiscat la B. Claba.

— Ministrul de culte Iankovici a făcut un voiaj în Ardeal, vizitând instituțiile culturale și pe prelații din A. Iulia, Sibiu și Blaj.

— Lupta Românilor în congregația comitatului Arad, contra propunerii de a se vota încrederea lui Tisza. A vorbit Dr. St. C. Pop, apoi contra abuzurilor Dr. I. Marșeu.

— Dr. Alex. Vaida Voeved a publicat în »Osterreichische Rundschau» un important articol informativ, în care în legătură cu campania armatei române în Bulgaria, a desvălit în fața streinătății persecuțiile contra Românilor din Ungaria.

— Serbarea iubiluleului de 50 de ani al liceului român din Năsăud.

— Inv. Darius Pop din Băsești a fost osândit la 4 luni și 400 cor. în bani și At. Hălămbășiu la 3 luni și 300 cor. la curtea cu jurați din Oradea-mare, pentru articoli publicați în »Românul».

— Trupa Antonescu de la București și-a început turneul teatral prin Ardeal.

— Deputatul sas Schuller a solicitat păreriile mai multor fruntași români asupra chestiei împăcării între Români și Unguri și le-a publicat în »Pester Lt.» Și au dat păreriile dnii Dr. Ioan Vaida, Nicolae Ivan, Dr. Alex. Vaida, Dr. Iuliu Maniu și Dr. T. Mihali.

— În congregația comitatului Hunedoarei deputatul Vas. Dămian, într-o vorbire a cerut ca statul și nu comunei să completeze leașa învățătorilor până la 1000 cor.

Octombrie.

— În congregația comitatului Turda-Arieș membrul român Emil Cormoș Alexandrescu a protestat în numele partidului național român de a se vota încredere guvernului.

— Lupta Românilor în congregațiile comit. Albei-nf. Târnavă mică, Caraș-Severin și Brașov contra propunerii de a se vota încredere guvernului.

— Alegerile de membrii în congregația comitatului Arad. Lista românească a ieșit biruitoare numai în două cercuri.

— În congregația comit. Hunedoarei s'a votat încredere guvernului. În numele Românilor a protestat Dr. Aurel Vlad și Dr. Iustiu Pop.

— Advocații Dr. R. Boila și Dr. Al. Morar au apelat toate hotărârile aduse în ultima congregație a comitatului Târnavel-mici. Numărul apelurilor 200.

— Alegerile de membrii pentru congregația comit. Făgăraș. Abuzuri și teroare. Candidații români au căzut în cele mai multe cercuri.

— Dr. St. C. Pop a vorbit în cameră contra proiectului de reformă a curții cu jurați.

— Adunarea Societății teatrale la Caransebeș.

— Alegătorii români din comitatul Târnavel-mici s'au abținut de la alegerile de membri municipali, conform hotărârii fruntașilor.

Noembrie.

— Intrunirea delegațiilor în Viena.

— În cercul Blaj au fost aleși tot membrii români în congregație.

— În redacția »Românului» s'a făcut o perchiiziție. S'a căutat manuscrisul poeziei »Ca mâni va bate ceasul» de Zaharie Bârseanu.

— Alegerile municipale în comitatul Hunedoarei. Numai la Romos a ieșit învingătoare lista națională.

— În discuția asupra expozeului lui Berchtold, în delegațiunii a vorbit și episcopul Hossu, clarificând raportul dintre România și monarhia noastră.

— În comitatul Târnavel-mici s'a reorganizat partidul național român.

— Dr. St. C. Pop rostește un discurs în cameră, combatând proiectul legii de presă.

— La alegerile municipale din comitatul Sibiiului, Români au învins în mai multe cercuri.

— În Croația s'a restabilit ordinea constituțională. Bar. Skerlecz a fost numit Ban.

— În Cluj s'a ținut adunarea oligarhilor și moșierilor unguri, spre a lua hotărâri pentru »salvarea» Ardealului.

— În cercul Brașov Șcheiu a ieșit biruitoare lista Românilor la alegerea de membrii în congregația comitatului Brașov.

— Dep. Dr. St. C. Pop a ținut la proiectul de indemnitate, un discurs în cameră, asupra chestiunii române, înșirând postulatale române.

— Tisza face în cameră declarații cu privire la tratativele cu Români, enunțând pentru primădată că se face schimb de idei între ei și Români pentru împăcare.

— În delegațiunea ungară membrii opoziției dela politica externă a monarhiei, rapoartele dintre monarhie și România și tratativele cu Români. S'a atacat numirea lui Czernin la București. Răspunde prim-ministru Tisza.

Decembrie.

— În delegațiunea ungară se continuă atacurile contra României și a Românilor și contra politicii externe a monarhiei. Le combată ministrul de externe Berchtold.

— Delegații consiliului partidului național, Dr. Mihali, Dr. Maniu și Dr. Val. Branice continuă tratativele cu Tisza.

— S'au făcut alegerile de deputați pentru camera croată.

— Lupta Românilor în congregațiile comitatelor Caraș-Severin și Sibiu.

— Delegațiunile își încheie sesiunea.

— Episcopatul nostru gr. cat. a prezentat nunțiatului din Viena un memoriu, în care cer reincorporarea parohiilor române de Hajdudorog la vechile lor dieceze.

— În Sighetul Marmației s'a început desbaterea procesului contra mai multor ruteni pentru agitații publice și tradare de patrie.

— Lupta energetică a Românilor în congregația comitatului Târnavel-mici. (Dicio Sănmărtin). Au înferat și canele și ilegalitățile administrației dnii Dr. Boila, Dr. Morariu, L. Pascu, Sim. Călușiu etc.

— Din prilejul anului-nou catolic Tisza a făcut declarații asupra situației vorbind în termeni generali și despre pactul cu Români.

— »Vosiche Ztg.» din Berlin publică un articol sensational, insistând în deosebi asupra numirii lui Czernin la București și a pactului româno-maghiar.

— Un comunicat asupra tratativelor româno-maghiare anunță, că tratativele nu sunt terminate. După terminare se vor publica lămuriri asupra chestiunii.

— În ziaristica maghiară se discută viu chestia pactului maghiaro-român. »Pesti Hir.» publică o convenție apocrifă, ce ar fi existând între România și Serbia contra Austriei. Publicația perfidă se desminte.

Externe.

Misiunea lui Venizelos.

Prim-ministrul Greciei, Venizelos, a părăsit alaltaeri seara Rome luând drumul spre Paris. Înainte de a pleca, fiind întrebat de niște ziaristi de rezultatul întrevederilor sale, Venizelos a răspuns următoarele:

»Plec din Roma într'adevăr satisfăcut și încurajat: sper că voi reuși în misiunea mea. Nu mai am nimic de adăugat.»

Venizelos se va opri la Paris o zi sau două, apoi va pleca la Londra, de unde se va înapoi la Dumineca viitoare la Paris spre a petrece acolo mai multe zile.

O desmînțire.

Agencia bulgară e autorizată să desmînț în mod categoric informația dată de Agencia Havas, ca dată din Constantinopol, privitoare la pretinse convorbiri cari ar avea loc în mod simultan la Constantinopol și la Sofia în privința încheierii unei alianțe ofensive și defensive între Bulgaria și Turcia.

Bulgaria.

O telegramă din Sofia anunță, că agrarieni refuzând sprijinul lor guvernului, consiliul de miniștri, prezidat de Rege, a deliberat despre măsurile de luat. Probabil că Sôbrania va fi dizolvată.

ȘTIRI.

— 31 Decembrie 1913.

Tuturor cetitorilor ziarului nostru le dorim An nou fericit.

Fîind Mercuri sârbătoare (Sf. Vasile) numărul proxim al ziarului va apare Joi seara.

Abonați »Gazeta Transilvaniei«. Presa ne-a rămas singura armă de luptă. Cuvântul ei răsună plin de viață în mijlocul frământărilor noastre. Facă și fiecare Român datoriat. Sprijinească toți presa românească abonând »Gazeta Transilvaniei« dând astfel dovada cea mai vie a unei devotate iubiri de neam.

Știri din România. Starea M. Sale regelui Carol s'a îmbunătățit. În cursul nopții de alaltaeri suveranul a avut un somn liniștit așa că în ziua următoare, fiind odihnit, M. Sa s'a simțit mult mai bine. Orice complicații fiind cu desăvârșire înlăturate, restabilirea completă a M. Sale nu mai este decât o chestiune de repaus. Se crede, că peste 3—4 zile suveranul va putea părăsi patul și va putea lucra.

Di Moruzzi prefectul poliției Capitalei, a fost alaltaeri dimineața la palat spre a prezenta suveranului raportul său săptămânal. Regele fiind încă obligat a nu primi audiențe, di Moruzzi a fost primit de regină Suverana spus prefectului Capitalei, că regele este mult mai bine, dar tot mai are nevoie de un rapaos absolut.

Seara la orele 6 M. Sa a primit pe di Titu Maiorescu, președintele de consiliu, cu care s'a întreținut câteva momente. În tot timpul acestei audiențe M. Sa s'a arătat foarte bine dispus.

Membru coloniei albaneze din Constanța au ținut alaltaeri o intrunire publică de protestare contra celor ce caută să zădărnicească proclamarea de domitor al Albaniei a principelui de Wied și prepară atentate contra existenței ca stat a Albaniei. După ce s'au rostit mai multe cuvântări, s'a votat o mișcare, care se încheie printr-un call apel adresat principelui de Wied și cu o mulțumire către guvernul provizoriu albanez, care a demascat, lovitură de stat din zilele trecute.

Pentru fondul ziaristilor s'au mai făcut prin administrația ziarului nostru următoarele contribuții: în loc de A. n. f. C. C. Albuș (Padina) 10 lei (iar 10 lei pentru masa studenților), di Comanescu Ing. 10 cor., di Eugen Precup maestru lăcătuș 5 cor., di N. Praveț epitrop în Hălchiu 2 cor.

Vizita Principelui de Wales la Atena. Din Londra se anunță: Principele de Wales va reprezenta pe regele George cu ocaziunea serbărilor încoronării regelui Greciei. »Daily Mail« află din cercurile Curții, că vizita principelui de Wales la Atena mai are și alt scop. Principele va avea ocaziunea să aleagă între principesa Elena fiica regelui Constantin, și marea ducesă Tațiana, fiica țarului Nicolae. Principele de Wales e în etate de 20 ani, principesa Elena are 18, iar marea ducesă Tațiana 17 ani.

Soldatii bulgari, cari s'au bre-dat Români. Din Sofia se anunță: După terminarea războiului toți soldatii din regimentele bulgare, cari s'au predat armatei române precum și toți nesupușii, cari n'au fost urmăriți în timpul campaniei, au fost arestați și dați judecății. În acest moment în închisorile militare zac 2000 de oameni. Deputații socialiști și agrarieni au interpelat pe ministrul de războiu, care a făgăduit că va răspunde în cea mai apropiată ședință. Agrarieni și socialiști cer liberarea soldaților. Ministrul

de războiu va răspunde, că nu e de competiția sa să intervină, intru cât soldații sunt supuși justiției militare, în care ei nu se poate amesteca. Deputații însă, vor face o propunere din inițiativă parlamentară.

Sârcele în New-York. Am amintit într-un număr trecut, despre marea miserie, în care au ajuns o mulțime de muncitori trecuți în America. din cauza lipsei de lucru. După cum anunță o telegramă din New-York, miseria lucrătorilor fără muncă din acest oraș este înspăimântătoare. În diferitele aziluri de noapte ale New-Yorkului se îngrămădesc în fiecare seară peste 20 mii de oameni. În timpul din urmă chiar și vapoarele din port au început să adăpostească pe acești nenorociți.

Un omor misterios. Sâmbătă dimineața a fost găsit în Budapesta pe țărmul Dunării un coș, în care era împachetat cadavrul unei femei. Cazul a stârnit mare senzație; poliția s'a pus imediat pe lucru căutând să descopere pe ucigași. Vere două sute de detectivi au pornit cercetări să pătrundă misterul acestui fioros omcr. Din cauza transfigurării feței, cadavrul a putut fi numai cu greu recunoscut. În cele din urmă s'a aflat, că nenorocita ar fi o cocotă din Pesta. Pornindu-se cercetări în această direcție, poliția a arestat pe femeia la care locuise moarta și pe un frate vitreg al ei, asupra cărora, după mărturisirea mai multora, cad grave suspiciuni. Cercetările continuă încă.

Misiunea militară română la Spezia. Se anunță din Roma, că misiunea militară română compusă din amiralul Bălescu, căpitani Rizea, Laspu, Frandumeccu și Bărbuneanu, a sosit la Spezia, pentru a vizita principalele stabilimente navale și arsenalele de acolo.

Mari viscole în Rusia. În Petersburg și în întreaga Rusie băntule de vreo câteva zile un viscol atât de puternic, cum nu s'a pomenit încă nici în Rusia. Toate comunicațiile sunt întrerupte, mai cu seamă trenurile nu se pot mișca de loc. De trei zile nici un tren n'a sosit la gara din Petersburg. Cele mai multe dintre ele stau înzăpezite împrejurul Petersburgului.

Pasagerii multor trenuri de persoane înzăpezite, se află într-o situație foarte precară, pe câmp liber s'au în stațiuni ne-nsemnate unde trebuie să suferă de foame și de frig. Pe lînta spre Varșovia, la stația Fruji a deraiat, din cauza viscolului un tren de marfă. S'au trimes soldați pentru restabilirea comunicației.

După rapoartele guvernatorilor au căzut victime uraganului 100—150 de oameni. Multe state din munți sunt complet înzăpezite.

Tot astfel de știri vin și din Germania, de unde se anunță înzăpezirea mai multor trenuri.

Știri mărunte. Țarul Rusiei a conferit ordinul »Alexandru New« comitetului ambasador austro-ungar, c-un telui Thurn-Vaisasina.

La Trenton, în America, un incendiu teribil a prăfăcut în cenășă peste 100 case, cauzând pagube de mai multe milioane.

Din Lisabona se anunță: Opt condamnați politici au reușit să evadeze din închisoarea Coimbra, alspărând fără urmă. Intre evadatii e și Vascanellos șeful monarhiștilor, un colonel, doi locotenenți, un medic etc.

S'a inaugurat în Rusia noul drum de fer, care va lega granița ruso-chineză cu Rusia europeană. Astfel o regiune aproape necunoscută va fi deschisă civilizației și comerțului. Central acestei regiuni este Blagujestenk, care va deveni centrul drumurilor de fer din Extremul Orient.

Candidat, ev. substituit de avocat, află imediat aplicarea în cancelaria avocatului și jurisconsultului Institutului de credit și economii »Albina« din Sibiu, Dr. O. Russu. 1—1

Din Brașov și Țara-Bârsei.

Caz de moarte. A doua zi de Crăciun a fost înmormântat în cimitierul din Groaveri un bun și harnic elev al școlii noastre comerciale, tânărul Raul Focșeneanu, din Călărași, deplăns de profesorii și colegii săi. La înmormântare a rostit un discurs emoționant profesorul I. Pricu, relevând cătățile frumoase sufletești ale regretatului elev. La mormânt a mai vorbit și prefectul școlii comerciale.

Odihnească în pace.

Urania-Kino. Mercuri în 14 Ian. la 7/4, 6 și 8 seare. Cel mai mare glager-monopol al Sesonului. »Eva« După rol manul cu același nume de R. Voss (Dramă pasionantă în 5 acte). În rolul principal Henry Porten Pathe Journal. Sărma misterioasă. (comed-e). Willy vrea să se însoare (umor). Mireasa Indianului (dramă în 2 acte).

Proprietar: Tip. A. Mureșianu: »Dranișca & Comp»

Redactor responsabil: Ioan Broșca.



„Albina“  
Institut de credit și de economii în Sibiu.

Publicațiune.

In sensul art. de lege XXXVI  
din a. 1876 §. 29.

- 1. Suma scrisurilor fonciare în circulațiune cu ziua de 31 Dec. 1913 face . . . K 11.006.000—
- 2. Pretensiunile institutului de împrumuturi ipotecare, cari servesc de acoperire a acestor scrisuri fonciare sunt de . . . 12,669,106 05
- 3. Valoarea hipotecelor luate de bază la susnumitele împrumuturi ipotecare este de . . . 48.810.447—
- In sensul §. 97 din statute „fondul special“ pentru asigurarea scrisurilor fonciare este de . . . 560.000—
- acesta e indus în cont separat și plasat în următoarele efecte publice: Nom. K 3.000—, Sorti de stat din 1860 cu 4%.
- „ „ 5.200—, Obligațiuni cu premii ale băncii ung. ipot. cu 4%.
- „ „ 5.000—, Sorti de ale împrumut. pt. regul. lisei cu 4%.
- „ „ 1.200—, Sorti de ale împrum. pt. regul. Dunărei din 1870 cu 5%.
- „ „ 5.000—, Obligații cu premii de ale institut. austr. priv. de credit fonc. cu 3%.
- „ „ 62.000—, Scrisuri fonciare Ungar. Landes-Central-Sparcassa cu 4 1/2 %.
- „ „ 24.000—, Scrisuri fonciare Fester ungar. Comercial-Bank cu 4 1/2 %.
- „ „ 100.000—, Scrisuri fonciare Egeyestl budapesti fővárosi takarékpénztár cu 4%.
- „ „ 200.000—, Scrisuri fonciare Magyar általános takarékpénztár r.t. cu 4 1/2 %.
- „ „ 200.000—, Obligațiuni comunale Pesti hazai első takp. egyes cu 4%.
- „ „ 4.000—, Acțiuni de ale Institutului de credit fonciar pt. proprietarii mici din Ungaria cu 5%.

Sibiu, 4 Ianuarie 1914.  
Direcțiunea.

F. D. N. 39.599/1913.  
St. N. 11118/1913.

Publicațiune.

Se aduce la cunoștință, că fasiunile pentru datorii pe pământuri și case pentru măsurarea venitului curat scăzând interesele, sunt a se preda la oficiul de dare orășnesc necondiționat până la 31 Ianuarie a. c.

Despre predarea fasiunilor ee dă o adevărată de primire.

Toate datele mai de aproape referitoare la pedarea acestor fasiuni se pot lua în vedere din publicațiile ce sunt afișate în oficiul de dare orășnesc, unde se dă și informațiuni.

Brassó în Ianuarie 1914.  
1-1 Oficiul de dare orășnesc.

Ce ti și răspândiți  
„Gazeta Transilvaniei“.

„TRANSYLVANIA“

bancă g. m. de asigurare, Sibiu (Nagyszeben)  
recomandă încheierea de

Asigurări pe viață

în condițiunile cele mai favorabile.

Pentru preoți și învățători români gr.-or. dela școlile confesionale avantajii deosebite.

Special de remarcat sunt combinațiunile următoare:

Asigurări mixte cu restituirea intereselor de 3% garantată.	Asigurări de pensuni simple și combinate cu asigur. unul capital
Asigurări simple și mixte cu part. apare la câștig de 0%.	Asigurări mixte cu plățirea necondiționat de 2-ori a capitalului

Asigurări de foc

dăsemenea foarte ieftine.

Dela existența „Transylvaniei“ s'au plătit din partea ei:

Capitale asigurate pe viață. . . . . Cor.	5,458,869,48
Fagube de foc . . . . .	5,456,645,67
Sumele asigurate pe viață erau cu fineca anului 1911 . . . . .	11,740,710—
Asigurări de foc . . . . .	133,667,241—
Capital de fondare și rezerve . . . . .	2,603,400—

Informații și prospecte se dau gratuit prin direcțiune în Sibiu prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița, și Cluj eum și prin toți agenții din comune.

Agentura principală pentru Brașov se află la d-l H. Herman, Strada Porții Nr. 51.

Perseme vorate în achiziții cu cerouri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

Automobil de inchiriat pentru curse mai mici sau mai mari la Mihail Mooser  
BRAȘOV, str. Porții Nr. 39.  
Telefon 354.  
10-50



Fără capital și nici un risic poate ori ce persoană în ori ce poziție socială să câștigă zilnic 5-20 coroane prin vânzarea de hârtii de valoare de lozuri permise de lege cari sunt notate în Monitorul Burselor oficial al Budapestei pe un o Casă de Bancă veche și renumită.  
Oferte sunt a se adresa către  
Effectenbank V. Budapest,  
5-12 Cutia postală Nr. 78.

ATENȚIUNE.  
Am onoarea a aduce la cunoștința On. public ca vând mobile ce le-am transportat în Hala de mărfuri (Podu bătușilor) Strada Hirșer Nr. 1, cu prețuri scăzute. Odaie de dormit modern mobilată cu prețul de 540 K. Mobile pentru bucatărie, și prânzătoriu cu prețuri foarte scăzute.  
— Garantez pentru lucru bun și solid. 5-50  
JOSEF GRÜN,  
Mechanic, tâmplărie pentru zidiri, instalații interne,  
BRAȘOV, Strada Lungă Nr. 115. — Telefon Nr. 16.

Abonamente la „Gazeta Transilvaniei“  
se pot face ori și când pe timp mai îndelungat sau lunar.  
Administr. „Gazetei Transilvaniei“.

La prea înalta împuternicire a Maj. Sale Apost. e. și reg.  
A 42-a LOTERIE de Stat c. și r. pentru scopuri de binefaceri civile din țările reprezentate în Reichsratul din Viena.  
Loteria aceasta conține 21.146 câștiguri în bani gata în suma totală de 625.000 C.  
Câștigul principal 200.000 coroane.  
Tragera urmează în Viena în 22 Ian. 1914. Un los costă 4 cor.  
Lesumi se capătă la secțiile loterilor de stat în Viena III. Vordere Zollamtstrasse 5. Colectanți de loterie, trafici, la oficiile de dare, poste telegraf și edificate, zarafii etc. Planuri pentru cumpărători gratis.  
Direcția c. r. a loteriei.  
Secția loteriei de bine-facere

Premiile revistei „Lucașfărul“.

Cu numărul dela 1 Ianuarie 1914 doschidem un nou abonament la revista „Lucașfărul“. Cu în trecut, administrația revistei ofere și de data aceasta însemnate favoruri celor cari plătesc abonamentul pe 1 an sau 6 luni de zile până la 1 Februarie 1914

Premiile-favururi ce le oferim sunt pentru cei ce ne vor trimite abonamentul pe 1 an întreg:

- 1. Octavian Goga: „Insemnările unui trecător“ (sau G. Murnu: „Iliada“, sau I. Agârbiceanu: „Arhangheli“, roman).
- 2. Oct. C. Tășăuanu: „Informații literare“.
- 3. O. Goga: „Poezii“ (prem. de Academia română).
- 4. Elena Farago: „Versuri“.
- 5. 7 tablouri-stampe în culori, de pictori italieni (sau 8 tablouri-stampe de N. Grigorescu.)

In afară de aceste premii vor primi scoarțele pe 1913 cu prețul de 1 cor. 50 bani în loc de 2 cor. 40 bani (trimițând prețul lor decdată cu abonamentul).

Cei ce ne vor trimite, până la 1 Februarie, abonamentul pe 6 luni au dreptul la 1 dintre premiile înșirate.

Pentru expediția premiilor să se trimită 60 bani (România 1 leu).

Cei ce ne vor face 4 abonamente pe 1 an sau 8 abonamente pe 6 luni (plătite înainte) vor primi în afară de premiile înșirate (ce li se cuvin și abonațiilor dacă trimit abonamentul până la 1 Februarie) — și colecția revistei noastre pe 1912 gratuit.

Abonamentul:

Ediția simplă: în Austro-Ungaria: 1 an 20 cor., 6 luni 10 cor. Pentru preoți, învățători și studenți: 1 an 16 cor., 6 luni 8 cor. În România și străinătate: 1 an 26 cor., 6 luni 13 cor.

Ediția de lux: în Austro-Ungaria: 1 an 26 cor., 6 luni 13 cor. În România și străinătate: 1 an 32 cor., 6 luni 16 cor.

Revista „Lucașfărul“ va în introduce pentru anul 1914 însemnate îmbunătățiri, cari se vor anunța în numerele viitoare.

Administr. rev. „Lucașfărul“  
2 8. Sibiu (Nagyszeben).

Licitație.

Biserica Sf. Nicolae din Brașov-Schei dă în arandă începând cu 1-a Ianuarie 1914 pe 3 ani Muntele Sf. Ilie din județul Prahova, România.

Doritorii a lua în arandă acest munt și pot lua informațiunile necesare dela episcopul-econom Andrei Lupan sen., Căco a de sus Nr. 4.

Licităția publică se va ținea în 19 Ianuarie v. (1 Februarie n.) 1914 la orele 11 a. m. în sala de ședințe a comitetului parochial dela biserica Sf. Nicolae.

Brașov, în 30 Dec. v. 1913.  
1-3 Comitetul parochial.

Licitație.

Biserica Sf. Nicolae din Brașov-Schei dă în arandă începând cu 1-a Ianuarie 1914 pe 3 ani de zile 26 jugăre 1580 st. □ de pământ arabil situat lângă fabrica de zahar din Bód (Botfalú).

Condițiunile de licitare se pot vedea la episcopul-econom Andrei Lupan sen., Căco a de sus Nr. 4.

Licităția publică se va ținea Duminică în 19 Ianuarie v. (1 Februarie n.) 1914 la orele 11 a. m. în sala de ședințe a Comitetului parochial dela biserica Sf. Nicolae.

Brașov, în 30 Dec. v. 1914.  
1-3 Comitetul parochial.

Atențiune!!

Forței grași, proaspăt tăiați de anul nou se află de vânzare cu preț ieftin în măcelăria lui Heinrich Mikstein, strada Lungă Nr. 1 și în Filiala strada de lături 42.

Fabricate așa primă  
Pentru Sesonul de vară și toamnă  
recomandăm produsele noastre renumite ca cele mai bune și anume:  
Stofe de halae pentru doamni Cheviot și Kangarn  
Stofe de costume pentru dame unicolor și desen.  
Stofe Double pentru paltoane. Ule-tar și mantale de dame pentru sport și costume de vânzător.  
Velours și Pimerstons pentru costume de seară și de zi.  
Cheviot și Kangarn pentru costume de seară și de zi.  
Stofe Loden pentru costume de vânzător pentru sport și costume de vânzător.  
Stofe de uniforme pentru le-o și voluntari.  
Pliadari pentru voiaj, cerșă pentru voiaj, trăsuri, cal. covoare. etc. etc  
Fabrici de postav, mărfuri de modă și tricotați.  
WILHELM SCHERG & Co  
39-50 deposit de vânzare.  
Fabricate așa primă!

E trist, dar adevărat

că azi există o mulțime de oameni, cu sângele și cu sucurile infectate, cari prin lipsa de igienă, prin răcirii timpurii și obiceiuri proaste și-au distrus atât sistemul lor nervos cât și puterile spirituale. Ar fi timpul că această stare grozavă să se sfârșească odată. Dar nu e de ajuns să îndreptăm suferințele tale către primul venit; bolnavul trebuie să alogă un astfel de medic, care prin conștiință, vrednicia și experiența sa, să fie în stare să vindece bolile, fundamentale. Numai așa e cu putință să stări-tești bolile secrete. Pentru împlinirea acestui scop nobil cel mai nimerit este celebrul institut al specialistului Dr. PALOZ, profesor de Higienă, doctor em. al spitalelor. Fără nici o împiedecare a meseriei, Dr. PALOZ introduce în țară metoda sa specială cu succes sigur, datorită metodei sale unice și anume la: Sucurile corporali stricate, sifilis, boli de bășică și canal, boli de nervi și de măduva spinării, consecințele sifilisului și ale onanției, postol albe, inconstență în concepțiunile de neurastenie, Hemorizi, bele de sânge și de piatră, ca și toate bolile sexuale de femei. Depărtarea nu împiedecă de loc tratamentul. Dacă cuiva e imposibil să se prezinte personal, atunci i se trimite gratuit în formațiuni lămurite, scris, sub păstrarea celui mai mare secret, cum ar putea acasă, sigur, fără întreruperea funcțiunii sale, să fie vindecat. (În scrisoare trebuie trimisă și o mare pentru răspuns.) Scrieți înăz azi

Doctorului PALOZ, Medic specialist, Budapesta, IV. Muzeum-Kérut 13.